

Een woord moge vooraf gaan om het ontstaan van deze schets toe te lichten.

Het kan geen physioloog ontgaan, dat op de vraag: „Was ist eine wissenschaftliche Wahrheit?“ het antwoord slechts zijn kan: „Ein Irrtum von heute“ (v. Uexküll), temeer, daar de studie der levensverschijnselen noodzakelijkerwijze bij een uitgebreide kennis van de grensvragen der physica en chemie het denken over de daar gebruikelijke grondbegrippen in hooge mate bevordert. Deze overwegingen beletten niet, dat wij met geestdrift medewerken tot motiveeren en versterken, tot kritiseeren en wijzigen van de hypothesen in de physiologie.

Wanneer men echter bij een „gelijkmatige volmaking zijner verrichtingen zijne wetenschap en zijne religie in elkander sluiten wil“ (Land), zoo moet men wel weten, dat men onder wetenschap in engsten zin kan verstaan, of de som der zintuigelijke ervaring door ieder nu en in de toekomst te verwerven, of de resultaten van het denken van sommigen van dezen of van vroeger tijd. Onmiskienbaar blijft het echter, dat elke hypothese bepaalde ervaringen als mogelijk veronderstelt en hunne verwerving vooruit meent te zien. Met de aanvaarding van een hypothese, nemen wij de daaruit voortvloeiende mogelijke ervaring even reëel aan als de werkelijke ervaring. Omgekeerd kan iemand zekere ervaringen als zeer wel mogelijk verwachten en op grond daarvan zijne keuze tusschen hypothesen bepalen. De theorien nu, welke de levensverschijnselen trachten te verklaren, kunnen om wijsgeerige redenen slechts gering in getal zijn; onze keuze is dus beperkt, maar moeilijk.

De waarschijnlijke consequentie van elke hypothese te overzien en op juiste waarde te schatten, zou een analytische beschouwing van elke uiting van leven noodig maken. In de volgende bladzijden is een poging gedaan om in hoofdlijnen één dergelijke analyse der functies van